

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา
ท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดปทุมธานี*
FACTORS AFFECTING PUBLIC PARTICIPATION IN LOCAL
DEVELOPMENT PLAN OF LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATION
IN THE ARE OF PATHUMTHANI PROVINCE

ธนกฤต โพธิ์เงิน

Thanakrit Phoengurn

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

Pathumthani University, Thailand

E-mail: dr_thanakrit@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดปทุมธานี จำนวน 1,163,604 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม เฉพาะ นำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าที่ (t - test) และค่า One Way ANOVA (F-test) ค่าสถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และค่าไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านการร่วมปฏิบัติ ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล ด้านการร่วมตัดสินใจ และด้านการร่วมคิด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ด้าน คือปัจจัยด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านปัจจัยจูงใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และ 3) ปัจจัยด้านแรงจูงใจและด้านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ยกเว้นด้านการร่วมตัดสินใจ การร่วมคิดและด้านการร่วมปฏิบัติไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ผลวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า “ประชาชนร้อยละ 90 ไม่ให้ความสำคัญคิดว่าไม่ใช่เรื่องของตัวเอง ประชาชนไม่มีเวลาที่จะเข้าร่วมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพราะเวลาส่วนใหญ่ต้องประกอบอาชีพ”

* Received 3 October 2020; Revised 13 October 2020; Accepted 14 October 2020

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, ประชาชน, การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในเขตจังหวัดปทุมธานี

Abstract

The objectives of this research were to: 1) To study people's participation level 2) To study factors affecting the people's participation, and 3) To study the relationship of factors affecting people's participation by Mixed Method research. The populations were 1,163,604 persons. Tools were questionnaires, In-depth Interview, Non-Participant Observation, and Focus Group Discussion. The researcher uses the data for content analysis and make up the context of Local administrators. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, One Way ANOVA (F-test), Pearson's Correlation and Chi Square Test. The research results revealed that 1) Overall public participation was at much level. When considered each aspect found that 5 aspects were at much level. Participating in benefit has highest mean. Next, they were Joint practice, Participation in monitoring and evaluation, and Participation in decision making. Participation in share ideas has lowest mean. 2) Overall factors affecting public participation was at much level. When considered each aspect found that 2 factors were at more level. Management according to the principles of good governance factor has highest mean. Motivating factor has lowest mean. 3) Motivating factor and Management according to the principles of good governance factor have relationship with participation by statistically significant at .01. Except for participation in decision making, Participation in share ideas, and Participation in Joint practice have not relationship with participation. The quality research found that 90% of people do not care participation. They think that it's not my own. People do not have time to participate in developing local development plans. Because most of the time have to work.

Keywords: Participation, People, Preparation of Local Development Plan in The Area of Pathum Thani Province

บทนำ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพุทธศักราช 2542 ได้วางกรอบทิศทางและแนวทางการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาตรา 16 ความว่าให้เทศบาล เมืองพัทยาและองค์การบริหาร

ส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณสุข เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองไว้อย่างชัดเจน เช่นการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง การจัดให้มีการบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ การพาณิชย์ การส่งเสริมการลงทุนและการจัดการศึกษา เป็นต้น อำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณสุขตามพระราชบัญญัติฯ ในการวางแผนพัฒนาเป็นภารกิจอันดับแรก และถือเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่ง ที่ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลบรรลุจุดมุ่งหมายการพัฒนาและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2542) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่มีเจตนารมณ์อย่างแน่ชัดในการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น รัฐต้องกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณสุขปโภคและสาธารณสุขการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐาน สารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ยังสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการสงวนบำรุงรักษาและคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดจนควบคุมและกำจัดการะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สามารถเข้าชื่อและลงคะแนนเสียง เพื่อให้สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง และเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภาท้องถิ่น เพื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2550)

การพัฒนา คือกระบวนการเพื่อเพิ่มความสามารถของคนส่วนใหญ่ในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตนโดยต่อเนื่อง ในกระบวนการของการพัฒนานั้นหมายถึง 1) ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจเท่ากับความเจริญทางเศรษฐกิจ ทางสังคมเท่ากับเหตุผลและกลไกที่อำนวยความสะดวกในการตัดสินใจโดยสันติวิธี 2) ความมั่นคง หมายถึงเอาความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมโดยมีลักษณะเช่นเดียวกับข้อ 1 และ 3) ความเป็นธรรม คือทุกคนมีส่วนร่วมและได้รับผลของการมีส่วนร่วมในการพัฒนา (โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์, 2526) เงื่อนไขการมีส่วนร่วมของประชาชนคือต้องมีอิสรภาพโดยที่ต่องเป็นการเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ มีความเสมอภาคในการเข้าร่วมกิจกรรม และผู้เข้าร่วมต้องมีความสามารถ คือมีความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนจะมีประสิทธิผลได้ต้องประกอบด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้ 1) ข้อมูลจากประชาชนส่งผ่านไปยังผู้เสนอนโยบาย หรือโครงการ เพื่อให้ผู้ที่กำหนดนโยบายหรือผู้ที่เสนอโครงการนั้น ๆ ได้ทราบถึงธรรมชาติและแนวคิดของสังคม 2) ข้อมูลทางเทคนิคเกี่ยวกับเรื่องที่เป็นประเด็นสนใจจากผู้เสนอโครงการส่งผ่านไปยังประชาชน และ 3) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความเชื่อระหว่างประชาชนกับผู้กำหนดนโยบาย หรือผู้เสนอโครงการ หรือระหว่างประชาชนด้วยกันเอง และ 4) ข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชนผู้สนใจจะต้องได้รับการนำเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจ (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551) ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นประกอบด้วย

1) การปกครองท้องถิ่นเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย 2) การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล 3) การปกครองท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในความสำคัญของตนเอง 4) การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ 5) การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง การบริหารของประเทศในอนาคต และ 6) การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง (โกวิทย์ พวงงาม, 2559)

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง ต้องจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ของตนเอง โดยให้มีความสอดคล้องกับเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดของแผนงานโครงการพัฒนาท้องถิ่น ที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่อง และเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุม รายละเอียดในระยะ 3 ปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี ดังนั้น การวางแผนและการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดแผนให้มีลักษณะเชื่อมโยง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนา 3 ปี ตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 โดยผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การจัดเวทีประชาคมการประชุมกรรมการชุมชน เพื่อรับฟังปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่ ก่อนนำมาจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาพื้นที่ ที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนา 3 ปีต่อไป โดยได้กำหนดโครงการที่จะดำเนินการตามแผนพัฒนา 3 ปี ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิต 2) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3) ยุทธศาสตร์พัฒนาด้านการส่งเสริมอนุรักษ์และฟื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น 4) ยุทธศาสตร์พัฒนาด้านองค์กรและบุคลากรภาครัฐสู่การบริหารจัดการที่ดี และ 5) ยุทธศาสตร์การพัฒนา ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม การดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ในช่วงที่ผ่านประสบกับปัญหาหลายประการ เช่น การพัฒนาไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้เท่าที่ควร (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี, 2562)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเป็นผลของความต้องการและความเห็นพ้องต้องกันจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืนทรัพยากรมนุษย์สำคัญที่สุด จึงต้องมีแผนพัฒนาท้องถิ่นในการปฏิบัติการ รวมทั้งเป็นช่องทางให้ประชาชนเข้าร่วมรับทราบผลที่กระทบกับชุมชน

จังหวัดปทุมธานีมีความสำคัญในหลายมิติ “Dynamic” มีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลาในด้านต่าง ๆ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจเรื่องการมีส่วนร่วม เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการวิจัยแบบ Mixed Methods Research ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี จำนวน 1,163,604 คน (องค์กรปกครองส่วนจังหวัดปทุมธานี, 2562) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie, R. V., & Morgan, D. W., 1970) จำนวน 400 คน จากนั้นสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้หมู่บ้านเป็นชั้นในการสุ่ม (Strata) และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 15 คน ได้แก่ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้บริหารเทศบาล และผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ระยะเวลาการวิจัยครั้งนี้ตั้งแต่เดือน มิถุนายน - ธันวาคม 2562

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้เลือกทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ โคเฮนและอัฟฮอฟฟ์ (สุเมธ ทรายแก้ว, 2547) เนื่องจากตรงกับบริบทในพื้นที่ รวมทั้งเมื่อประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมครบตามแนวคิดเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการพัฒนาตนเอง ได้แก่ ด้านการร่วมคิด ด้านการร่วมตัดสินใจ ด้านการร่วมปฏิบัติ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ปัจจัยเชิงจิตและปัจจัยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล เท่านั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ เครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน 5 ด้าน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน 2 ปัจจัย

โดยลักษณะของข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert Scale) คำถามเป็นคำถามเชิงบวก (Positive) คือ คำถามสนับสนุน โดยแบบสอบถามส่วนนี้มีลักษณะของข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert Scale) กำหนดน้ำหนักคะแนน (Scoring) ของตัวเลือกสำหรับแบบสอบถามที่เป็นเชิงบวก ดังนี้

คะแนน	ความหมาย
1	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด
2	มีส่วนร่วมน้อย
3	มีส่วนร่วมปานกลาง
4	มีส่วนร่วมมาก
5	มีส่วนร่วมมากที่สุด

กำหนดวิธีการแปลความหมายของข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาโดยใช้ค่าเฉลี่ยประชากรและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรและกำหนดความหมายตามขอบเขตของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80	หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60	หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40	หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20	หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00	หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน

การสร้างเครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร หนังสือ ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

2. นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถาม

3. นำเสนอร่างแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบ

4. ปรับปรุงคำถามตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ

5. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ทำการตรวจสอบ ประเมินโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item Objective Congruence Index) เป็นรายบุคคลว่าข้อคำถามแต่ละข้อสามารถวัดได้ตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

แล้วนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทุกคนที่ ประเมินมากรอกลงในแบบวิเคราะห์ ความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์เพื่อหาค่าเฉลี่ย

ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและได้ให้คำแนะนำในการปรับแก้ไข หลักจากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับแก้ไขตามคำแนะนำ จนได้แบบสอบถามที่มีความตรงเชิงเนื้อหา โดยผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามกับจุดประสงค์ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกข้อ โดยมีค่า IOC เท่ากับ 1 จากนั้นนำไปสู่กระบวนการตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ต่อไป

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับประชาชนในเขตเทศบาลไผ่ดำ จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990) จากการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .89 ซึ่งมีค่าสูง จึงนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้จัดทำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีการวางแผนเป็นขั้นตอน และข้อคำถามในการสัมภาษณ์มีโครงสร้างแบบหลวม (Loosely Structure) หลังจากที่ได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว จึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อปรับปรุงเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษา การเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยใช้ข้อเท็จจริงมาจำแนกเปรียบเทียบและเชื่อมโยงตรรกะรวมทั้งการตีความ (Interpretation) ในลักษณะของการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique) แล้วนำมาสรุปเป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดปทุมธานี

ผลการวิจัย

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.25 มีอายุอยู่ในช่วง 50 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.00 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 46.50 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 25.00 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.25

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดปทุมธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านการร่วมปฏิบัติ ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล ด้านการร่วมตัดสินใจ และด้านการร่วมคิด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด พิจารณาแยกรายด้านได้ ดังนี้

1.1 ด้านการร่วมคิดโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ข้อ คือ ท่านได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการแผนพัฒนาท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมประชาคม และท่านมีส่วนร่วมเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.2 ด้านการร่วมตัดสินใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ คือ ท่านมีส่วนร่วมกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ท่านมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคัดเลือกโครงการ ท่านมีส่วนร่วมในวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน และท่านมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.3 ด้านการร่วมปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ข้อ คือ ท่านมีส่วนร่วมในคณะกรรมการโครงการตามแผนพัฒนาท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการแก้ไขปัญหาของชุมชน ท่านมีส่วนร่วมในดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น และท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนโครงการตามแผนพัฒนาท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.4 ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ข้อ คือท่านได้รับประโยชน์จากโครงการตามแผนพัฒนามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาท่านได้รับบริการที่มีประสิทธิภาพและสะดวกรวดเร็ว ท่านได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะที่เท่าเทียม และท่านมีความพึงพอใจในการให้บริการสาธารณะของ อบต. มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.5 ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ข้อ คือ ท่านมีส่วนร่วมในคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาท่านมีส่วนร่วมในคณะกรรมการตรวจรับงาน ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน และท่านมีส่วนร่วมในคณะกรรมการตรวจสอบโครงการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ด้าน คือ ปัจจัยด้านการบริหารงานตาม

หลักธรรมาภิบาล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านปัจจัยจูงใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด พิจารณาแยกรายด้านได้ ดังนี้

2.1 ปัจจัยจูงใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 6 ข้อ คือ ท่านมีความพึงพอใจและรักในงานด้านบริการสาธารณะ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ท่านมีความภาคภูมิใจต่อผลสำเร็จของงานที่ท่านได้ทำเพื่อชุมชน ท่านต้องการใช้ความรู้ความสามารถให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน ท่านมีความตั้งใจที่จะพัฒนาหมู่บ้านและสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน ท่านได้รับความเชื่อมั่นและไว้วางใจจากชุมชน และท่านต้องการการยอมรับนับถือจากการทำงานเพื่อส่วนรวมและชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.2 ปัจจัยด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 10 ด้าน คือ ด้านหลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านหลักประสิทธิภาพ ด้านหลักคุณธรรม จริยธรรม ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักภาวะความรับผิดชอบ และด้านประสิทธิผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด พิจารณาแยกรายด้านได้ ดังนี้

2.2.1 ปัจจัยด้านหลักประสิทธิภาพ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน คือ อำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ประชาชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ากับทรัพยากรที่ใช้ไป โครงการตามแผนพัฒนาฯเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมและคุ้มค่าต่อการลงทุน ปฏิบัติงานโดยมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการให้บริการ การปรับปรุงกระบวนการและขั้นตอนการทำงาน ให้เหมาะสมกับสถานการณ์อยู่เสมอ และดำเนินงานอย่างประหยัดและลดภาระค่าใช้จ่าย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.2.2 ปัจจัยด้านหลักประสิทธิผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 7 ด้าน คือ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนามีความชัดเจนสามารถถ่ายทอดสู่ผู้ปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการ กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่มีความชัดเจน สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน และมีระบบติดตาม ประเมินผล เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น สามารถบริหารความเสี่ยงมุ่งเน้นการปฏิบัติงานสู่ความเป็นเลิศ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้เป็นอย่างดีมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.2.3 ปัจจัยด้านหลักการตอบสนอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ข้อ คือ การให้บริการที่มีความหลากหลายและแตกต่างได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือสามารถให้บริการที่มีคุณภาพตามระยะเวลาที่กำหนด สามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของประชาชนได้

เป็นอย่างดี และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับความเชื่อมั่นและความไว้วางใจจากประชาชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.2.4 ปัจจัยด้านหลักภาวะความรับผิดชอบ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ คือสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้ เมื่อมีข้อสงสัยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ของภารกิจต่อสาธารณะ และมีความพร้อมในการแก้ไขปัญหาและบรรเทาทุกข์ให้ประชาชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.2.5 ปัจจัยด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ คือปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและตรงไปตรงมา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้แก่ประชาชนได้รับทราบ และจัดวางระบบในการเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายให้แก่ประชาชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.2.6 ปัจจัยด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ คือใช้อำนาจตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ โดยไม่เลือกปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ อย่างเคร่งครัด และปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.2.7 ปัจจัยด้านหลักความเสมอภาค โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ คือให้บริการแก่ทุกกลุ่มด้วยความเสมอภาคโดยไม่แบ่งแยก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือจัดให้มีบริการแก่ผู้ด้อยโอกาสทางสังคมด้วยความเท่าเทียมกัน และจัดอบรมและพัฒนาความรู้ให้แก่บุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์กร ด้วยความเท่าเทียมกัน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.2.8 ปัจจัยด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ คือจัดให้มีหลายช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหา เผยแพร่ข้อมูลให้แก่ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงาน และมีกระบวนการแสวงหาข้อตกลงระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อหาข้อยุติในประเด็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.2.9 ปัจจัยด้านหลักการกระจายอำนาจโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ คือสร้างกระบวนการถ่ายโอนภารกิจและบทบาทที่มีความชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือถ่ายโอนภารกิจและบทบาทให้แก่หน่วยงานอื่นได้อย่างเหมาะสม และมอบหมายอำนาจความรับผิดชอบให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.2.10 ปัจจัยด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 6 ข้อ คือปฏิบัติงานด้วยจิตสำนึกและตระหนักถึงความซื่อสัตย์สุจริต มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง ปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ ปฏิบัติงานโดยมุ่งเน้นประสิทธิภาพในการให้บริการ ปฏิบัติงานโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมและมีศีลธรรม และปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้นในการให้บริการแก่ประชาชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ความสัมพันธ์ปัจจัยด้านแรงจูงใจและด้านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ยกเว้นด้านการร่วมตัดสินใจ การร่วมคิดและด้านการร่วมปฏิบัติ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน

4. ผลการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพุมธานี จำนวน 15 คน โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาประกอบบริบท (Context Content Analysis Technique) ผู้บริหารทั้งหมดให้ข้อมูลไปในทิศทางเดียวกัน ร้อยละ 90 เห็นว่า “ผู้บริหาร ผู้นำ สมาชิกและตัวแทน” สามารถปฏิบัติหน้าที่ดีอยู่แล้ว ประชาชนจึงขาดการมีส่วนร่วม สรุปผล ดังนี้

การสนทนากลุ่มเฉพาะ พบว่า “ประชาชนไม่ให้ความสำคัญคิดว่าไม่ใช่เรื่องของตัวเอง เปื่อหน่วยที่จะเข้าร่วมประชุม เนื่องจากมองว่าแก้ไขปัญหามิตรงกับความต้องการที่แท้จริงเกิดความแตกแยกทางความคิด มีการแบ่งกลุ่มแบ่งพรรคไม่ได้ใช้เหตุผลในการยุติปัญหา ประชาชนไม่มีเวลาที่จะเข้าร่วมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพราะเวลาส่วนใหญ่ต้องประกอบอาชีพ”

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีข้อค้นพบที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการร่วมคิด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากโครงการตามแผนพัฒนา ได้รับการที่มีประสิทธิภาพและสะดวกรวดเร็ว และได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เท่าเทียมกับผู้อื่น แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นการตัดสินใจมีความสำคัญมาก สาเหตุของการตัดสินใจจะส่งผลต่อการปฏิบัติการ และการปฏิบัติการจึงมีผลต่อไปยังการรับผลประโยชน์และการประเมินผลในขณะเดียวกัน เพราะฉะนั้นการตัดสินใจจะมีผล โดยตรงต่อการรับผลประโยชน์และการประเมินผลด้วย ผลการวิจัยนี้จึงแย้งกับทฤษฎีแต่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของแสงนภา ทองวิทยา ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการพัฒนาท้องถิ่น จังหวัดนครปฐม พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม มีส่วนร่วมและมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นในทุก ๆ ด้าน โดยรวม และในด้านการจัดทำ

แผนพัฒนาและงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์การ อยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยจูงใจที่ส่งผลให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า อายุ การศึกษา รายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการพัฒนาท้องถิ่น (แสงนภา ทองวิทยา, 2550)

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 2 ด้าน คือปัจจัยด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านปัจจัยจูงใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของเครือวัลย์ สืบอ้าย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแฝก อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ด้านกำหนดวิสัยทัศน์ และด้านตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง โดยประชาชน มีความสนใจไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดกลุ่มปัญหาหมู่บ้าน สนใจตรวจสอบการทุจริตประพฤติมิชอบเข้าร่วมฟังการประชุมสภาท้องถิ่น การจัดทำแผนพัฒนา สำหรับด้านแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก (เครือวัลย์ สืบอ้าย, 2550) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านได้ ดังนี้

2.1 ด้านร่วมคิด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากประชาชนได้รับข้อมูลที่ถูกต้องจากผู้บริหาร สมาชิกสภา และผู้นำชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุชานันท์ สาทา ผลการวิจัยพบว่า มีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก (สุชานันท์ สาทา, 2550)

2.2 ด้านการร่วมตัดสินใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ตอบสนองความต้องการของชุมชนและตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของแสงนภา ทองวิทยา ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม มีส่วนร่วมและมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น ในทุก ๆ ด้านโดยรวมและในด้านการจัดทำแผนพัฒนาและงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์การ อยู่ในระดับมาก (แสงนภา ทองวิทยา, 2550)

2.3 ด้านการร่วมปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมากโดยพบว่าประชาชนให้ความร่วมมือในกิจกรรมวันสำคัญ ๆ ขององค์กรและส่วนร่วมที่ทางการได้จัดขึ้น ทำให้เกิดภาพชุมชนเข้มแข็ง สามารถกระจายข่าวสารทางราชการได้เป็นอย่างดี ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานของศรีสมร ราชโคตร ได้วิจัยเรื่องบทบาทของกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลหนองโก: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลหนองโก อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของกรรมการชุมชนโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (ศรีสมร ราชโคตร, 2552)

2.4 ด้านร่วมรับผลประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้วยเหตุที่ประชาชนได้รับประโยชน์เป็นรูปธรรม ตอบสนองความเดือดร้อนของชุมชน ผู้บริหารให้ความสำคัญกับ

ความเสมอภาคโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแสงนภา ทองวิทยา ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการพัฒนาท้องถิ่น จังหวัดนครปฐม พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐมมีส่วนร่วมและมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นในทุก ๆ ด้าน โดยรวม และในด้านการจัดทำแผนพัฒนาและงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์การ อยู่ในระดับมาก (แสงนภา ทองวิทยา, 2550)

2.5 ด้านร่วมติดตามและประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ประชาชนได้รับผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรม จึงทำให้เกิดภาพการเข้าร่วมกิจกรรมที่ชัดเจน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของนริชา สุขฉัตร ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมคิดและตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง แต่ด้านติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับต่ำ (นริชา สุขฉัตร, 2552)

3. ปัจจัยด้านแรงจูงใจและด้านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ยกเว้นด้านการร่วมตัดสินใจ การร่วมคิดและด้านการร่วมปฏิบัติ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์จากผู้เกี่ยวข้อง “ประชาชนไม่ให้ความสำคัญ คิดว่าไม่ใช่เรื่องของตัวเอง เปื่อหน่ายที่จะเข้าร่วมประชุม เนื่องจากมองว่า แก้ไขปัญหาไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง เกิดความแตกแยกทางความคิด มีการแบ่งกลุ่ม แบ่งพรรค ไม่ได้ใช้เหตุผลในการยุติปัญหา ประชาชนไม่มีเวลาที่จะเข้าร่วมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพราะเวลาส่วนใหญ่ต้องประกอบอาชีพ”

สรุป/ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้เป็นกระบวนการซึ่งประชาชนหรือ Stakeholder ได้มีโอกาสแสดงทัศนะและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของตนเป็นการเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ และสร้างฉันทามติร่วมกันในการวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า มีบางตัวแปรที่ประชาชนให้ความสำคัญน้อยซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ “ประชาชนไม่ให้ความสำคัญคิดว่าไม่ใช่เรื่องของตัวเองประชาชนไม่มีเวลาที่จะเข้าร่วมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพราะเวลาส่วนใหญ่ต้องประกอบอาชีพ” จากผลการวิจัยซึ่งมีบางข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ด้านการร่วมคิด ทุกท่านมีส่วนเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชน องค์กรต้องเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดี เช่น การสื่อสารไร้สาย การเยี่ยมบ้าน 2) ด้านการร่วมตัดสินใจ องค์กรต้องให้ความสำคัญกับผู้เข้าร่วมประชาคมชัดเจน ถูกต้อง ความเสมอภาพ การแสดงความคิดเห็นด้วยความอิสระ3) ด้านร่วมปฏิบัติ องค์กรต้องสนับสนุนโครงการตามแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างชัดเจน และทำตามแผน เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ 4) ด้านร่วมรับผลประโยชน์ องค์กรต้องให้บริการสาธารณะอย่างเพียงพอและ

รวดเร็วตอบสนองความต้องการ “บริการสาธารณะคือหัวใจ” เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชน 5) ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล องค์กรต้องให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารครบถ้วนทั่วถึง เช่น อินเทอร์เน็ต งานบริการวันหยุด

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2550). แนวทางการเสริมสร้างความพร้อมในการจัด การศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2542). คู่มือการติดตามและประเมินผลการจัดทำและแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2559). การปกครองท้องถิ่นไทย: หลักการและมิติใหม่ในอนาคต (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.
- เครือวัลย์ สืบอ้าย. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแฝก อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. ใน สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์. (2526). การพัฒนาประเทศ: แนวคิดและทิศทาง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ดอกเบญ.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2551). การมีส่วนร่วม: แนวคิดทฤษฎีและกระบวนการ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- นริชา สุขฉัตร. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ใน สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาการพิมพ์.
- ศรีสมร ราชโคตร. (2552). บทบาทของกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลหนองโก อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น. ใน สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สุขนันท์ สาทา. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาจารย์ : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลนาจารย์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. ใน สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

- สุเมธ ทรายแก้ว. (2547). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- แสงนภา ทองวิทยา. (2550). การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการพัฒนาท้องถิ่น ศึกษากรณีจังหวัดนครปฐม. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- องค์กรปกครองส่วนจังหวัดปทุมธานี. (2562). รายงานประจำปีองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี. ปทุมธานี: องค์กรปกครองส่วนจังหวัดปทุมธานี.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. New York: Harper Collins Publishers.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607 – 610.